

REFERAT

Tema for møte: **Nasjonalt geodataråd**

Dato: **9.mai 2019**

Sted: Vegdirektoratet

Referent: Kartverket v/sekretariatet

Kopi til: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Til stede på hele eller deler av møtet:

Alvhild Hedstein	BAMA/leder av nasjonalt geodataråd
Anne Cathrine Frøstrup	Kartverket
Ellen de Vibe	Oslo kommune, plan- og bygningsetaten
Eric Kelley	Forsvarets militærgeografiske tjeneste (FMGT)
Einar Vik Arset	Kystverket
Geir Hansen	Geodata
Gyda Grendstad	Statens vegvesen/vegdirektoratet
Liv Freihov	IKT Norge
Mona Høiås Sæther	Trondheim kommune/Geoforum
Per Kristen Brekke	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Roar Skålin	Meteorologisk institutt

Medlemmer med forfall til møtet:

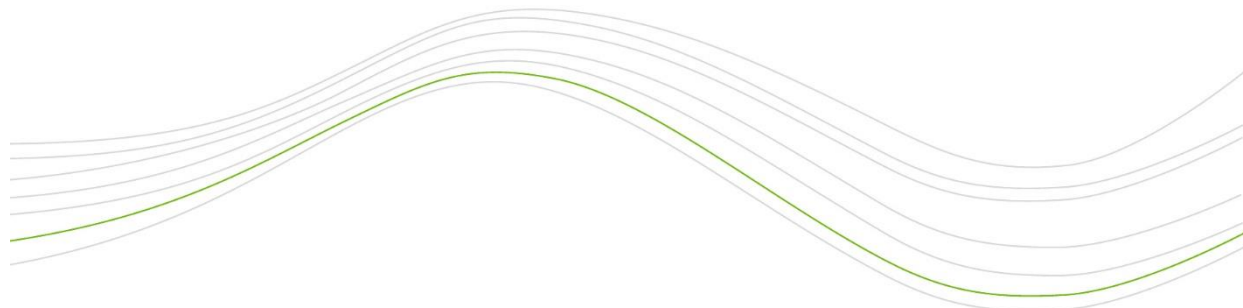
Bjørn Bjørnstad	Miljødirektoratet
Harald Danielsen	Arendal kommune
Jørn Rolfsen	Landbruksdirektoratet
Morten Smelror	Norges geologiske undersøkelse

Gjester:

Kari Strande	Kommunal- og moderniseringsdepartementet (sak 08/2019)
Roar Midtbø Jensen	Vegdirektoratet (sak 09/2019)
Espen Sveen	Vegdirektoratet (sak 09/2019) (på skype)
Thor Sigurd Thorsen	Vegdirektoratet (sak 09/2019)
Roald Aabø	Vegdirektoratet (sak 09/2019)
Gjermund Hartviksen	Kystverket/BarentsWatch

Sekretariat:

Erik Perstuen	Divisjonsdirektør Landdivisjonen, Kartverket
Arvid Lillethun	Infrastrukturavdelingen, Landdivisjonen Kartverket
Sissel Skovly	Geodatakoordinatorseksjonen, Landdivisjonen Kartverket

Sak 07/2019 Referat og oppfølging fra forrige møte

Referatet fra møtet 6.februar ble godkjent.

Sak 08/2019 Orientering fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kari Strande, avdelingsdirektør Planavdelingen, KMD

PSI-direktivet og konsekvenser for geodata - kort oppsummert

EU-parlamentet har oppnådd enighet om revidert PSI-direktiv – som nå heter «Open data and the reuse of public sector information». Landene har nå 2 år på å implementere direktivet i nasjonalt regelverk. Norge vil trolig ta det inn i offentlighetsloven.

Endringer av betydning:

- Høyverdige datasett

Det er definert 6 tematiske områder som er står på listen. Dette er datasett/dokumenter der viderebruk av disse er forbundet med viktige fordeler for samfunnet og økonomien. De er underlagt et særskilt sett med regler som sikrer at de er gratis tilgjengelige via API-er eller bulknedlasting der det er hensiktsmessig. Temaene er geografiske data, jordobservasjonsdata og miljødata, meteorologiske data, statistikk, selskapsdata, mobilitetsdata (transport). Ekspertene skal konsulteres og konsekvensanalyser skal gjennomføres før EU-kommisjonen utarbeider en detaljert liste over de spesifikke datasettene dette vil gjelde.

Unntak fra kravet om fri tilgang til datasett/dokumenter vil gjelde de som holdes av kulturarvinstitusjoner, offentlige foretak i tilfeller hvor gratis tilgjengelighet vil gi forstyrrelser av konkurransen og offentlige organer som har krav om å generere inntekter hvis fri tilgang vil gi betydelig innvirkning på budsjettet.

- Betaling/gebyrer

Revidert direktiv sier klart at viderebruk av PSI som hovedregel skal være gratis. Avvik fra dette er svært begrenset. Direktivet opprettholder allikevel regelen som gir offentlige myndigheter rett til å kreve betaling/gebyrer dersom de har et krav om å generere inntekter for å dekke en vesentlig del av driftskostnadene. Medlemslandene må publisere på nettet en fullstendig liste over alle organer som oppfyller dette kravet.

Det påpekes at revidert direktiv vil påvirke eksisterende betalingsregimer. Det vil framover gjennomføres flere møter med sektorer som er berørt, herunder kommunene.

Rådet kommenterte:

- Det er en bekymring for at gratis data vil gi de store aktørene og globale firmaene store fordeler. Pris er ikke lenger et forhandlingskort og de sitter med store ressurser til å etablere data og produkter som kan gi konkurransevridning.
- Noen må betale for høykvalitetsdata. Man er prinsipielt for åpne data, men ser at inntektskravet kan bli vanskelig å innfri.

- Det er en utfordring med tilgjengeliggjøring av data samlet inn i privat sektor. Her bør man se på hvordan det løses i andre sektorer for eksempel finanssektoren. PST2-direktivet som sier noe om EU-borgernes rett til å eie egne data.

Arbeidet sammen med SSB om etablering av arealprofiler som verktøy for kommunene i arealforvaltningsarbeidet

Se presentasjonen «Sak 08 2019 Arealprofiler NGR 9.mai 2019» i prosjektrummet.

Stortingsmelding 18 «Berekraftige byar og sterke distrikt (2016-2017)» foreslo tilgjengeliggjøring av kunnskap for arealplanlegging gjennom arealprofiler.

Målet med arealprofiler er å tilgjengeliggjøre statistikk som gir grunnlag for arealregnskap og arealbruksendringer på en enkel og brukervennlig måte, slik at det i alle planprosesser etableres et felles, omforent og godt kunnskapsgrunnlag som utgangspunkt for planarbeidet.

Forprosjektrapport kom i 2018 og anmodet om få, men sterke indikatorer. Indikatorene skal forvaltes av SSB. Kommunene deltok i referansegruppen i forprosjektet og flere kommuner vil være pilotkommuner i det videre arbeidet.

I 2019-2020 vil tallgrunnlag og indikatorer komme på plass fra SSB og de første tallene tilgjengeliggjøres. Det jobbes videre med veiledning på hvordan bruke arealprofilene.

Rådet kommenterte:

- Dette kan være et «farlig» verktøy når tall- og datagrunnlaget har dårlig kvalitet. Må sees i sammenheng med kvalitet på DOK-data og det arbeidet som foregår der

Status på arbeidet med rammevilkår, finansieringsmodeller og samarbeidsmodeller – tiltak 28 i handlingsplanen

Se presentasjonen «Sak 08 2019 Handlingsplan tiltak 28 NGR 9.mai 2019»

Strategiens hovedmål 4 – rammebetingelser og tiltak 28 i strategien handlingsplan, sees i sammenheng med flere andre pågående aktiviteter – bl.a. utarbeidelse av digitaliseringsstrategi og Digital 21. Det er utfordrende å samkjøre aktivitetene.

Det gjøres et utstakt arbeid med å innhente nasjonale og internasjonale utredninger, erfaringer fra andre bransjer og andre land, vurdere og beskrive dagens modeller for både samarbeid og finansiering og bruk av nettverk og referansegrupper. KMD har et tydelig bilde av samarbeids- og finansieringsmodellene som eksisterer i bransjen.

Det er klart at det vil bli forskjellige prisregimer og regler for forskjellige datasett. Det må gjøres prioriteringer i forhold til samfunnsnytte. Videre må det vurderes hva det private næringsliv kan tilføre infrastrukturen.

Utredningen skal være klar i 2019. Forhåpentligvis er den ferdigbehandlet slik at den kan legges til grunn for budsjettprosessen for 2021.

Videre behandling:

Rådet takket for orienteringen.

Rådet ber KMD om å bli løpende informert om de videre prosessene med både PSI-direktivet og rammebetingelser for geodatabransjen. Når det gjelder tiltak 28 ønsker rådet også å bli involvert i videre prosess.

Sak 09/2019 Orientering fra Statens vegvesen (SVV)

Statens vegvesen og regionreformen, Roar Midtbø Jensen

Se presentasjonen «Sak 09 2019 SVV-regionreform-Midtbø» i prosjekttrommet

Kort oppsummert:

Det ble orientert om omorganiseringen av SVV som skal tre i kraft fra 1.1.2020. Grunnlaget for endringene er lagt i to rapporter – en som vurderer en splitting av sams vegadministrasjon og overføring av vegadministrasjon for fylkesveger til fylkeskommunen og en som vurderer hovedstrukturen av SVV.

Flere viktige beslutninger tas framover knyttet til dette som vil berøre mange ansatte i SVV.

NVDB og Geovekst sett i lys av regionreformen, Espen Sveen

Se presentasjonen «Sak 09 2019 NVDB og Geovekst sett i lys av regionreformen-Sveen» i prosjekttrommet

Kort oppsummert:

NVDB (Nasjonal vegdatabank) skal være primærdatabase for digitalt navigerbart vegnett. Det skal den også være etter at administrasjon av fylkesvegene er overtatt av fylkeskommunene. SVV vil stille de samme krav til leveranser fra til fylkeskommunene som fra andre eksterne vegeiere som Nye Veier AS. Ekstern programvare må eksterne vegeiere anskaffe selv, mens verktøy utviklet av SVV og tilleggsmoduler til ekstern programvare, stilles til disposisjon.

SVVs forhold til Geovekst vil bli endret, men det er foreløpig for mye uklart til å konkludere hvordan det vil bli.

Modellbasert planlegging, bygging, drift og vedlikehold, Thor Sigurd Thorsen

Se presentasjonen «Sak 09 2019 Modellbasert planlegging-Thorsen» i prosjekttrommet

Kort oppsummert:

Det ble orientert om prosjektet «Modellbasert vegprosjektering». Resultatet er en metode som forutsetter at vegprosjekter bygges 2 ganger – først som digital modell. Denne vil avdekke mulige feil og mangler i planen. Deretter den fysiske byggingen i terrenget basert på modellene. Målet er å redusere kostnadsdrivende feil i byggefasen.

Rådet kommenterte:

- Dette er et godt eksempel på bruk av geografisk informasjon i prosesser og som gir gode gevinster. Bør vurderes som et tiltak i strategiens handlingsplan.

Digital skredinformasjon (+ litt til), Roald Aabø

Se presentasjonen «Sak 09 2019 Digital skredinformasjon-Aabø» i prosjekttrommet

Kort oppsummert:

Skred og ras er en stor utfordring for både brukere av vegene og SVV.

SVV gjør mange grunnundersøkelser ifm vegprosjektering. Disse tilgjengeliggjøres i flere løsninger. Det er viktig at grunnboringsdata og geotekniske rapporter er åpnet tilgjengelig for alle slik at ulykker og hendelser kan unngås. SVV har samarbeid med flere etater om tilgjengeliggjøring i fellesløsninger herunder NGU, Statsbygg, BaneNOR og NVE i NADAG og NVE Atlas. I tillegg har SVV egne løsninger (GUDB, Rapportweb) som (snart) er åpent for alle.

Det er viktig at alle som gjør grunnundersøkelser bidrar med sin informasjon i disse løsningene. Utfordringen er å få private virksomheter til å gjøre det samme. Byggherren bør kreve at dette blir gjort når planfasen er slutt.

Det ble også orientert om digitalisering i skredvarsling og beredskap. Det ble her spesielt nevnt hvor nyttig Sentinel-data er i dette arbeidet.

Rådet takket for orienteringen fra Statens vegvesen.

Sak 10/2019 BarentsWatch

Se presentasjonen «Sak 10 2019 BarentsWatch-Hartviksen» i prosjekttrommet

Gjermund Hartviksen, Kystverket

Kort oppsummert:

Målet med BarentsWatch er å samle, kople og dele data i kyst- og havområdene for å sikre at den samlede informasjonen gir et bedre beslutningsgrunnlag for fagfolk i offentlig enheter og private næringer. I tillegg til Kystverket har blant andre Kartverket og Miljødirektoratet en vesentlig rolle i prosjektet.

BW er organisert under Kystverket og lokalisert i Tromsø.

BW-portalen inneholder all tilgjengelig informasjon fra samarbeidspartene, men ikke alle data og løsninger er åpent for alle. Målet med de lukkede tjenestene er å understøtte nasjonens behov for suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse, samfunnsikkerhet, kyst- og havnestatsansvaret og ivareta internasjonale forpliktelser. De skal gi en felles situasjonsbevissthet for etatene med operativt ansvar i det maritime domenet.

Helt vesentlig for å dele data er bruk av felles standarder og bruk av etablerte distribusjonsmetoder (Geonorge). I praksis er nok det et stykke igjen før dette er på plass.

Rådet kommenterte:

- Norge har fått til mye med dette prosjektet. Arealverktøyet ble vist styringsgruppen for ArticSDI og det kom mange positive tilbakemeldinger

Rådet takket for orienteringen fra Kystverket.

Sak 11/2019 Nasjonal geodatastrategi og handlingsplan

Se presentasjonen «Sak 11 2019 Strategi og handlingsplan-Kartverket» i prosjekttrommet

Handlingsplanen er publisert på Geonorge i en «endelig» versjon for 2019. Der ligger 29 tiltak hvorav to utsettes da ansvarsforhold ikke er avklart. Handlingsplanen foreligger i tre detaljeringsnivåer.

Det er dialog med KMD om hvordan gjennomføringsopplegget bør være ift oppfølging av det enkelte tiltak og hensiktsmessig rapportering. Videre er det laget en kommunikasjonsplan og tiltaksplan av en kommunikasjonsgruppe sammensatt av flere etater og Geoforum. Informasjonsark ble utarbeidet til Geomatikkdagene (og utdelt til medlemmene i rådet i møtet)

Sekretariatet har tidligere foreslått noen tiltak som rådet bør fokusere på. Status på disse er følgende:

- Tiltak 4 – Etablere program for kvalitetsheving av matrikkel

Masterplan for kvalitetsheving av matrikkelen er lagt med tidsperspektiv 2019-2021. KMD har i årets TDB til Kartverket, definert styringsparametere og oppgaver som skal ivareta endringer i matrikkelloven og gjennomføring av masterplan. Prosjektet er i en tidlig fase, men det er etablert og avholdt møter i en bred tverretattlig referansegruppe og det er utført betydelig arbeid knyttet til systemoppgradering i matrikkel under prosjektet.

- Tiltak 6 – Etablere marine grunnkart i kystsonen
- Det er fortsatt finansiering som er den store utfordringen. Det ble søkt om midler i 2019 i statsbudsjettet, men ble ikke tatt med. Ny søknad ligger til behandling for budsjett 2020 og det ligger også inne søknad i revidert nasjonalbudsjett for 2019. (Saken ligger ikke inne i fremlagt forslag til RNB)

- Tiltak 15 – En felles geografisk informasjonsbase for samfunnssikkerhet og beredskap

Også i dette tiltaket jobbes det med finansiering fra de aktuelle aktørene. En konseptrapport som beskriver utfordringer, mål, forslag til aktiviteter med data og tiltak knyttet til teknisk infrastruktur skal legges fram for etatsledere/ledelse før sommeren og etter det skal det jobbes med å få på plass langsiktig finansiering. Forsvaret har hatt behov for å komme i gang med å få dekket deres behov og har inngått avtale med Kartverket om tilrettelegging av data til dette formålet.

- Tiltak 10 – Etablere digitaliseringsprogram for undergrunnen

Tiltaket ble ikke kommentert fordi NGU ikke var tilstede.

- Tiltak 12 – Sikre gjenbruk av geodata innsamlet etter offentlige krav

Det foregår mange aktiviteter i etater og direktorater som sikrer gjenbruk, men lite er samordnet ennå.

Rådet kommenterte:

- Data samlet inn av private aktører er lite tilgjengelig selv om de har et stort gjenbrukspotensiale. Det bør ligge en klausul i alle kontrakter det offentlige har med private virksomheter som regulerer at data produsert i prosjekter o.l., må leveres tilbake til felles benyttelse.

Vedtak:

- **Nasjonalt geodataråd ber KMD om at det legges føringer ved kontraktsinngåelse mellom offentlige virksomheter og privat næringsliv om at eierskapet til geografiske data som etableres i prosjekter ligger hos den offentlige virksomheten. Disse skal tilgjengeliggjøres.**
- **Nasjonalt geodataråd ber KMD være tydelig i hvilke roller og ansvar KMD tar i den videre oppfølging av strategi og handlingsplan.**

Sak 12/2019 Eventuelt og neste møte

Møteplan sommer/høst 2019:

15.august 2019 Arendal

Doodle sendes ut for å avklare tid for møte i høst

Saker til det neste møte:

- Status PSI-direktivet
- Status tiltak 28 i handlingsplanen
- Strategi og handlingsplan
- Digitaliseringsstrategien